

Sylkirauhasen tähystys

Sylkirauhaset

Sylkirauhaset erittävät sylkeä. Eritys vähenee levossa ja iän myötä. Syljen koostumus vaihtelee huomattavasti; pääosin se sisältää kalsiumia ja fosfaattia. Syljen tehtävänä on muun muassa suun limakalvojen kostutus ja puhdistus, ruuan nielemisen helpottaminen ja liuottimena toimiminen. Syljellä on myös bakteerien kasvua estäviä ominaisuuksia.

Ihmisellä on useita sylkirauhasia, jotka jaotellaan pieniin ja suuriin rauhasiin. Suuria sylkirauhasia on kolme paria:

- Korvasylkirauhanen korvalehden edessä ja alapuolella. Niiden tiehyet laskevat posken limakalvolle ylähampaiden tasolle.
- Leuanalussylkirauhaset alaleuan alla molemmin puolin. Niiden tiehyet laskevat alaetuhampaiden taakse.
- Kielenalussylkirauhanen suun pohjassa. Tiehyt on yhteinen leuanalussylkirauhasten kanssa ja laskee alaetuhampaiden taakse.

Pieniä sylkirauhasia on kaikkialla suun limakalvolla. Eniten niitä on kovassa ja pehmeässä suulaessa ja alahuulen sisäpinnalla.

Miksi tähystetään?

Joitakin korvasylkirauhasen ja leuanalussylkirauhasen sairauksista voidaan hoitaa tähystystoimenpiteillä. Yleisin syy tähystämiseksi on epäselvä sylkirauhasen turvottelu. Joissakin tapauksista löytyy sylkikivi. Rauhasen huuhtominen tähystyksen yhteydessä voi vähentää oireita merkittävästi.

Toimenpide eli tähystys

Tähystys voidaan tehdä joko korvasylkirauhaseen tai leuanalussylkirauhaseen. Sylkirauhasen tähystystoimenpiteet tehdään yleensä paikallispuudutuksessa. Tähystin viedään sylkirauhasen tiehyeen ja sen kautta huuhdotaan rauhasesta keittosuolaliuoksella. Tähystyksen yhteydessä voidaan poistaa sylkikiviä ja laittaa rauhaseseen tarvittaessa lääkkeitä, esimerkiksi kortisonia. Toimenpiteessä voi tuntua painetta ja venytystä rauhasessa.

Kotiutumisen ja toipuminen

Tähystyksen jälkeen sylkirauhanen saattaa olla turvoksissa ja aristava parin päivän ajan. Suun limakalvolla toimenpidekohdassa voi tuntua kirvelyä. Kipulääkkeenä voi tarvittaessa käyttää

ilman reseptiä saatavia kipulääkkeitä, esimerkiksi parasetamolia tai ibuprofeinia. Mikäli rauhanen on turvoksissa, sitä voi toimenpidepäivän illasta alkaen kevyesti lypsää. Korvasylkirauhasta painetaan ensin korvan alta, sitten korvan edestä kohti poskea. Leuanalussylikirauhasta voi lypsää leukakulmasta kohti leuan kärkeä. Lypsämistä voi jatkaa ajoittain niin kauan kuin turvotusta kestää.

Toimenpidepäivänä ja sitä seuraavana päivänä kannattaa välttää kuumia ja mausteisia ruokia. Sen jälkeen voi syödä normaalisti. Sairausloman pituus on tavallisesti 1-3 vuorokautta.

Mahdolliset ongelmat

Mikäli ilmenee alla mainittuja ongelmia, tulee ottaa yhteyttä toimenpiteen tehneeseen sairaalaan:

- Yli 38 asteen kuume.
- Voimakas kipu.
- Lisääntyvä rauhasen turpoaminen tai punoitus.
- Turvotus muualla kaulalla tai suunpohjassa.